

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే

॥ షష్ఠితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షష్ఠితమః సర్గః ॥

విలపతా శ్రీరామేణ వృక్షాన్ పశూంశ్చ ప్రతి సీతావిషయకవార్తాయా
జిజ్ఞాసనం భ్రాంతస్య తస్య రోదనం భూయో భూయస్తేన సీతాయా
అన్వేషణం చ

భృశమావ్రజమానస్య తస్యాథో వామలోచనం ।
ప్రాస్ఫురచ్ఛాస్థలద్ రామో వేపథుశ్చాస్య జాయతే ॥ 3.60.1 ॥

ఉపాలక్ష్య నిమిత్తాని సోఽశుభాని ముహుర్ముహుః ।
అపి క్షేమం తు సీతాయా ఇతి వై వ్యాజహార హా ॥ 3.60.2 ॥

త్వరమాణో జగామాథ సీతాదర్శనలాలసః ।
శూన్యమావసథం దృష్ట్వా బభూవోద్విగ్నమానసః ॥ 3.60.3 ॥

ఉద్భ్రమన్నివ వేగేన విక్షిపన్ రఘునందనః ।
తత్ర తత్రోటజస్థానమభివీక్ష్వ సమంతతః ॥ 3.60.4 ॥

దదర్శ పర్ణశాలాం చ సీతయా రహితాం తదా ।
శ్రియా విరహితాం ధ్వస్తాం హేమంతే పద్మినీమివ ॥ 3.60.5 ॥

రుదంతమివ వృక్షైశ్చ గ్లానపుష్పమృగద్విజం ।
శ్రియా విహీనం విధ్వస్తం సంత్యక్తం వనదైవతైః ॥ 3.60.6 ॥

విప్రకీర్ణాజినకుశం విప్రవిద్ధబృసీకటం |
దృష్ట్వా శూన్యోటజస్థానం విలలాప పునః పునః || 3.60.7 ||

హృతా మృతా వా నష్టా వా భక్షితా వా భవిష్యతి |
నిలీనాప్యథవా భీరురథవా వనమాశ్రితా || 3.60.8 ||

గతా విచేతుం పుష్పాణి ఫలాన్యపి చ వా పునః |
అథవా పద్మినీం యాతా జలార్థం వా నదీం గతా || 3.60.9 ||

యత్నాన్మృగయమాణస్తు నాససాద వనే ప్రియాం |
శోకరక్తక్షణః శ్రీమానున్మత్త ఇవ లక్ష్మతే || 3.60.10 ||

వృక్షాద్ వృక్షం ప్రథావన్ స గిరీంశ్చాపి నదీనదం |
బభ్రామ విలపన్ రామః శోకపంకార్ణవప్లుతః || 3.60.11 ||

అస్తి కచ్చిత్స్వయా దృష్టా సా కదంబప్రియా ప్రియా |
కదంబ యది జానీషే శంస సీతాం శుభాననాం || 3.60.12 ||

స్నిగ్ధపల్లవసంకాశాం పీతకౌశేయవాసినీం |
శంసస్వ యది సా దృష్టా బిల్వ బిల్వోపమస్తనీ || 3.60.13 ||

అథవార్జున శంస త్వం ప్రియాం తామర్జునప్రియాం |
జనకస్య సుతా తన్వీ యది జీవతి వా న వా || 3.60.14 ||

కకుభః కకుభోరుం తాం వ్యక్తం జానాతి మైథిలీం |
లతాపల్లవపుష్పాఢ్యో భాతి హ్యేష వనస్పతిః || 3.60.15 ||

భ్రమరైరుపగీతశ్చ యథా ద్రుమవరో హ్యసి |
ఏష వ్యక్తం విజానాతి తిలకస్తిలకప్రియాం || 3.60.16 ||

అశోక శోకాపనుద శోకోపహతచేతనం |
త్వన్నామానం కురు క్షిప్రం ప్రియాసందర్శనేన మాం || 3.60.17 ||

యది తాల త్వయా దృష్టా పక్వతాలోపమస్తనీ |
కథయస్వ వరారోహం కారుణ్యం యది తే మయి || 3.60.18 ||

యది దృష్టా త్వయా జంబో జాంబూనదసమప్రభా |
ప్రియాం యది విజానాసి నిఃశంక కథయస్వ మే || 3.60.19 ||

అహో త్వం కర్ణికారాద్య పుష్పితః శోభసే భృశం |
కర్ణికారప్రియాం సాధ్వీం శంస దృష్టా యది ప్రియా || 3.60.20 ||

చూతనీపమహాసాలాన్ పనసాన్ కురవాన్ ధవాన్ |
దాడిమానపి తాన్ గత్వా దృష్ట్యా రామో మహాయశాః || 3.60.21 ||

బకులానథ పున్నాగాంశ్చందనాన్ కేతకాంస్తథా |
పుచ్చన్ రామో వనే భ్రాంత ఉన్మత్త ఇవ లక్ష్మతే || 3.60.22 ||

అథవా మృగశావాక్షీం మృగ జానాసి మైథిలీం |
మృగవిప్రేక్షణీ కాంతా మృగీభిః సహితా భవేత్ || 3.60.23 ||

గజ సా గజనాసోరుర్యది దృష్టా త్వయా భవేత్ |
తాం మన్యే విదితాం తుభ్యమాఖ్యాహి వరవారణ || 3.60.24 ||

శార్దూల యది సా దృష్టా ప్రియా చంద్రనిభాననా |
మైథిలీ మమ విస్త్రబ్ధః కథయస్వ న తే భయం || 3.60.25 ||

కిం ధావసి ప్రియే నూనం దృష్టాసి కమలేక్షణే |
వృక్షైరాచ్ఛాద్య చాత్మానం కిం మాం న ప్రతిభాషసే || 3.60.26 ||

తిష్ఠ తిష్ఠ వరారోహా న తేఽస్తి కరుణా మయి |
నాత్యర్థం హాస్యశీలాసి కిమర్థం మాముపేక్షసే || 3.60.27 ||

పీతకౌశేయకేనాసి సూచితా వరవర్ణిని |
ధావంత్యపి మయా దృష్టా తిష్ఠ యద్యస్తి సౌహృదం || 3.60.28 ||

నైవ సా నూనమథవా హింసితా చారుహాసినీ |
కృచ్ఛం ప్రాప్తం న మాం నూనం యథోపేక్షితుమర్హతి || 3.60.29 ||

వ్యక్తం సా భక్తితా బాలా రాక్షసైః పిశితాశనైః |
విభజ్యాంగాని సర్వాణి మయా విరహితా ప్రియా || 3.60.30 ||

నూనం తచ్ఛుభదంతోష్ఠం సునాసం శుభకుండలం |
పూర్ణచంద్రనిభం గ్రస్తం ముఖం నిష్పృభతాం గతం || 3.60.31 ||

సా హి చంపకవర్ణాభా గ్రివా గ్రైవేయకోచితా |
కోమలా విలపంత్యాస్తు కాంతాయా భక్తితా శుభా || 3.60.32 ||

నూనం విక్షిప్యమాణౌ తౌ బాహూ పల్లవకోమలౌ |
భక్తితౌ వేపమానాగ్రౌ సహస్థాభరణాంగదౌ || 3.60.33 ||

మయా విరహితా బాలా రక్షసాం భక్షణాయ వై |
సార్థేనేవ పరిత్యక్తా భక్తితా బహుబాంధవా || 3.60.34 ||

హా లక్ష్మణ మహాబాహో పశ్యసే త్వం ప్రియాం క్వచిత్ |
హా ప్రియే క్వ గతా భద్రే హా సీతేతి పునః పునః || 3.60.35 ||

ఇత్యేవం విలపన్ రామః పరిధావన్ వనాద్ వనం |
క్వచిదుద్భ్రమతే వేగాత్ క్వచిద్ విభ్రమతే బలాత్ || 3.60.36 ||

క్వచిన్మత్త ఇవాభాతి కాంతాన్వేషణతత్పరః |
స వనాని నదీః శైలాన్ గిరిప్రస్తవణాని చ |
కాననాని చ వేగేన భ్రమత్యపరిసంస్థితః || 3.60.37 ||

తదా స గత్వా విపులం మహాద్ వనం
పరీత్య సర్వం త్వథ మైథిలీం ప్రతి |

అనిష్ఠితాశః స చకార మార్గణే

పునః ప్రియాయాః పరమం పరిశ్రమం || 3.60.38 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షష్ఠితమః సర్గః ||